

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ш. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячна: в краю 450 зод.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси і вол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

За кулісами.

Львів, 1. березня 1927.

За кулісами міжнародної політики діють дивні річі. Лондон, Москва-Кантон і Лондон-Шангаї — ось та еліса, яка замикав собою один з безупинно нарастаючих, гігантських конфліктів, не менших своєю змістовістю і далекосяглістю, як конфлікт з 1914 р. Англійська дипломатія і незвичайно чутка, але ще більше остророжна. Рішався вона на якийсь крок тільки після докладного, по-дрібного розгляду даного питання, коли воно вповні дозріє до важливого кроку. Таким кроком є нота Чемберлена до Чічерна в справі комуністичної пропаганди і безпосереднього підставлення ніг Великобританії в її азійських володіннях. Крок Форін-Офісу тим замітніший, що в уряді Болдуїна були поважні застереження щодо різкої поведінки з Москвою, а одночасно усамостійнені доміні (головним чином Австралія і Канада) зовсім не виявляють більшого інтересу до азійських клопотів своєї формальної метрополії. В таких умовах рішиться на погрозовий тон у відношенні до Москви — це вже крайність.

А всеж таки льондонський уряд рішився на цю крайність, яка без сумніву не може скінчитися на словах, коли мати на приміті, що їх говорить замкнений в собі англієць, який тільки в крайньому випадку користується словами. Очевидно, вдаватися з цього приводу в якінебудь пророцтва — було б зайвим і мало доцільним. Англо-радянські розходження можуть скінчитися зірванням господарчих взаємин і на цій точці зупинитися на довгий період часу, а можуть теж довести до гігантського збройного конфлікту. По всякій правдоподібності консервативний англійський уряд рішився на започаткування прикрих дипломатичних розмов з Москвою при допомозі офіційних лот, випереджуючи події, які могли наступити після нових виборів і приходу до влади робітничої партії. Консерватисти на перший план висунули інтерес англійської буржуазії, що є ідентичний з інтересом репрезентованої ними британської великодержавності. Не значить це, що відсутність великодержавності визначає англійську робітничу партію, однак її поняття з одних і других всеж такі не є ласкрав тотожні. Зрештою, консерватисти на всякий випадок започаткували гру, яка льогічно мусить розвиватися далі, без огляду на можливу зміну в укладі політично-кермуючих сил в Англії. Сподіваний прихід лейбурістів до влади може й припинити би розвиток подій на європейсько-азійському континенті в напрямі нарастаючого збройного конфлікту, але за те да в би дальший товчок до ево-

люції більшовиків направо, а це в суті річі і висліді було б збереженням британської супрематії в Азії з новим поділом впливів між Москвою і Лондоном.

Та не вдаваймося в пророцтва, а обмежимося тільки до ствердження факту, що великий конфлікт нарастає. Ствердивши його, що ми вже нераз робили з огляду на існування традиційної і нічим невіривної ворожнечі між Англією і Росією, з огляду на існування старих і постійних розбіжностей і супротивностей між двома імперіалізмами (океанічним і континентальним), стверджуємо одночасно й другий факт: з огляду на те, що тут іде про дуже великі, далекосяглі й у наслідках вагітні річі, — за кулісами мусить відбуватися незвичайно тонка, припішена і важлива гра з обох боків в напрямі підготовки до неминучої зустрічі, все одно: дипломатично-вимушеної чи збройної.

Годиться вказати на деякі позначки тієї гри і на точки, в яких вона помітніше проявляється, — на позначки, очевидно, доступні кожному пересічному обсерваторові політичних дій.

Основним ствердженням, яке підносить звичайно добре поінформований „Берл. Тагблят“ — це англійсько-польське зближення з метою пхнути Польшу до війни з Рад. Союзом. На воєнну підготовку Польщі вказує між іншим напучання військового бюджету через вставлення до нього 703 мід., винесення на висоти президента республіки „газового хеміка“ проф. Мосціцького і безнастанне узброювання Польщі Англією при одночасній активній допомозі в справі виснаження закордонної позички.

Окрім того, Англія розпочала оживлені заходи для помирнення Польщі і Литви. Промова погрозового (як у Польщі потравневого) прем'єра проф. Вальдемара в литовському соймі із наглядним злагідненням антипольського тону — вказує, що під натиском Англії фактично ведуться якісь таємні переговори між Варшавою і Ковном. Альфою й омегою всякого експозе кожногочасного литовського прем'єра була сакраментальна справа Вильна та ствердження „воєнного стану“ між Польщею і Литвою. Говорячи про konieczność пацифікації європейського Сходу, проф. Вальдемарас теж згадав і про Вильно (мовляв, прийде хвиля, коли над Вильном повітають литовські прапори!), однак без воєнних погроз. Навпаки, зазначив він, що Литва не буде ухилятися від ніяких переговорів з Польщею з метою реалізації основної політичної програми Литви. Литовський уряд змагає до міжнародної безпеки неутраляності Литви та створення від сторони Польщі тав. воєнної полоси зі збереженням страте-

гічних інтересів Польщі на просторі Виленщини.

Одночасно польська преса, партійна, півофіційна й урядова (як свідчать статті „Епоки“ і „Глос у Правди“) вела кампанію за польсько-литовським зближенням, кампанію, що є тільки продовженням вічливості і пересадних чемностей, виявлених польськими чинниками литовської делегації, що приїздила на похорон д-ра Басановича.

Все це доказує, що за кулісами діються дивні і нерозгадані річі та що залізна, хоч одночасно і м'якошовкова рука „хитрого Альбіону“ підготовляє порозуміння між Варшавою і Ковном з метою створити один фронт проти Рад. Союзу.

Одночасно заповіс до Варшави свій приїзд по інструкції польський посол у Москві Патеке, б. міністр закордонних справ з доби польського походу на Київ.

Рівнобіжно йде теж підготовча акція з боку радянського уряду. Угольним каменем радянської політики і її сили в Європі є дружні взаємини з Німеччиною і їхня співпраця в мілітарній ділянці. Німеччина проявляє занадто велику і нескривану радість з приводу англійських клопотів, що є теж впливом нерозв'язаного навіть великою війною англо-німецького торговельного суперництва і традиційної німецько-російської дружби. А-

ле Німеччина всеж таки остала хребетним стовпом Європи, який все більше міцніє. Англійські залицання до Польщі є без сумніву примусового характеру, бо ж у Лондоні — як каже кореспондент „Берл. Тагблят-у“ — прекрасно знають, що малий палець Німеччини більше вартий, як ціла рука Польщі. Питання тільки, чи тактика Німеччини є принципового характеру, чи може зручною грою „сучасного Бісмарка“ Штресемана, щоби нею і Англію і Польшу схилити до якнайбільших уступок в свою користь і за одним махом у відповідному моменті реставрувати свою передвоєнну велич і силу.

На всякий випадок поза кулісами нарастаючого англо-радянського конфлікту йде велика і таємна гра за справи, про які і філософам не снилося. Вся європейська преса, а то вся без винятку переповнена статтями на мілітарні теми, що торкаються будучої війни. Ставиться питання, що саме в будучій війні відіграватиме рішучу роль і тому в однаковій мірі вказується на вагу кінноти, летунства, газів, як і пропаганди, що вже ведеться і розвивається у всіх напрямках.

Все це справи занадто важні, щоби пройти нам мимо них — тим більше, що тут „res nostra agitur“.

Ф. Ф.

Опера на Україні.

Розмова з артистом-співачем Михайлом Голінським.

На днях приїхав з Києва до Львова відомий наш оперний співак, героїчний тенор М. Голінський, що виступав в осінно-зимовому сезоні в одеській і київській операх. Шановний артист поділився в принагідній розмові з нами враженнями, що їх набрав, працюючи останніх кілька місяців для української оперної культури.

— Як Вас прийняли на Великій Україні?

— Приняли мене — відповіли наші інтерв'юкатор — дуже тепло і радо. Це відчув я зараз-же в часі перших моїх виступів на сцені. Незвичайно прихильно поставилася до мене і вся радянська преса, як українська, так і російська.

— Чи одеська й київська опера вже щільовито українізовані, чи ставають ще і російські опери?

— Всі опери ставлять по українськи. Одеська опера зробила на мене дуже приємне враження. Вона належить до найкращих опер у цілому СРСР. В перших часах українізації російська публіка її немов бойкотувала. Була вона упереджена до української мови та не хотіла погодитися з тим, щоб опери можна співати не російською мовою. Однак з часом те упередження шло, бо й руські переконувалися, що українська мова незвичайно звучна та мелодійна і що в опері належить їй не менше почесне місце, як наймелодійнішим мовам інших народів. Це спричинило, що вже по кількох виставах сцеля одеської опери була все битком на-

бита. Управа одеської опери: дирекція Каргальський і завідувач літературною частиною Панченко докладали всіх зусиль на те, щоб її постанови на якнайвищій мистецькій рівень. Зокрема звертала вона велику увагу на чистоту української мови та правильність наголосів у тих співаках, що не були українцями з уродження. Мушу признати, що вони дійсно поставили ту оперу на високий мистецький рівень та перевели в ній не тільки формальну, але й фактичну українізацію. Цілий ансамбль одеської опери складався в перевазі з українців і всі вони ставилися до розвитку української опери з великим пиететом. Спомини з побуту і праці в Одесі остануть незатерті в моїй пам'яті.

Дещо інші відносини в київській опері. На її чолі стоїть людина українцем чужа грім. Кудрін. Він трічі не допустив до вистави однієї постанови в шогорічний репертуар оригінальної української опери Лисенкового „Тараса Бульби“. Трічі йшли до неї великі підготування, трічі анушували артисти з великим накладом праці партії, а до вистави її всеж не дійшло. Підготували її ще й четвертий раз, але тим разом знов не довело діла до кінця, бо на руку Кудрінові при четвертому її зірванні пішов чомусь теперішній керманч всеукраїнського оперного об'єднання Воробьов, незвичайно серйозна людина і прегарний українець. Якими мотивами кермував він, мені не відомо. Однак мені

Red. czas „Dilo“ Pr. 85/27. W imieniu Kancelarii polskiej i sądu okręgowego w Łwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 41 (10993) z dnia 24. lutego 1927 r. pod tytułem: „U wywiadów o położeniu w usterkach a) od początku artykułu do początku artykułu do słów „Nun, wyłączenie b) między słowami „trynd“ a „Stasom“, c) między słowami „z rabiab“ a słowami „z wci“ zawiera znamiona zbrodni z § 65a uk. ze zaskazaniem przez Prokuraturę 23. lu-

tego 1927 i w tym dniu wykonana konfiskata jest nieprawidłowa i zarządził zażalenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pkt. 2, także z dalszego rozporządzenia pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiad. redaktorowi tego czasopiśma, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. 2, druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. l. zaskazanie za przekroczenie na grzywnie do 400 zł. — Łwów, 25. lutego 1927. Hżew.

Red. czas „Dilo“ w Łwowie, l. c. 86/27. W imieniu Kancelarii polskiej i sądu okręgowego w Łwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 42 (10994) z dnia 25. lutego 1927 pod tytułem: „Ne obmanijte sebe“ w ustępie od słów „czetirizni“ do końca artykułu zawiera znamiona zbr. z § 65a uk. ze zaskazaniem przez Prokuraturę dnia 24. lutego 1927 r. konfiskata jest nieprawidłowa i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pkt. 2 także dal-

szego rozporządzenia tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedzialności redaktorowi tego czasopiśma, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. 2, druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. l. zaskazanie za przekroczenie na grzywnie do 400 zł. p. — Łwów, dnia 25. lutego 1927 r. Hżew.

ак артистів співаків та громадянщини важко зрозуміти й найти оправдання для тих, що робили перешкоди у виставленні цієї опери. Важко це за похибку. Не закінчують цього мого погляду й ті „причинки“, про які я чув у Києві, а яких не вважала ніякими причинами. А саме чув я, що на постановку „Тараса Бульби“ треба було 6000 карб. Шкож значить ця невеличка сума на постановку нової, ще й до того оригінальної української опери, коли там сама київська опера видала на балет аж 8000 карбованців, а одеська цілих десять тисяч? До того взагалі відносини з київською оперою не найкращі. Артисти в перевазі не українці. Були три випадки, де українці опинилися чомусь „поза штатом“. Деякі визначні українські співацькі сили через те зразилися і взагалі не хочуть вступати до української опери та працюють у чужій поза межами України. До таких належить між іншими і славний український тенор Микиша, що виступає тепер з великим успіхом у московській опері. Я зі свого побуту та виступів у Києві також задоволений. Бо якщо не все задовольняє мене внутрішні відносини в опері, то зате діставав я повне задоволення і повну сатисфакцію від київської публіки в часі виступів. Київська публіка я полюбив цілим серцем і дістав від неї багато-багато доказів взаємності з її боку.

— Яка публіка переважає в опері?
— Опера там доступна для всіх. Бачив я там не тільки інтелігенцію та урядовців, але й велику кількість робітників з фабрик і заводів. Я сказав би навіть, що між публікою ці останні перешкоди. Тамшня публіка має до опери великі вимоги. На тому полі має вона вже свій вироблений смак і мистецькі побажання. Над піднесенням музичної культури працює там не лише всеукраїнське оперне об'єднання, але й інші установи, всеукраїнського значення. До таких належать певедомсім Державна Українська Музична Капеля „Думка“ і Всеукраїнська Музична Г-во ім. М. Леонтовича з численними філіями по всій Радянській Україні. З тим останнім я був у близьких зв'язках і виступав на влаштуваннях ним концертів. Названі установи працюють не тільки над розвитком музичної культури, але й над її популяризацією і на Україні і поза її межами.

Крім названих є ще одна установа загально-українського значення, а то: перша українська художня капеля кобзарів (бандуристів). Її завдання двоє: популяризувати давні кобзарські пісні і думи, а також поширювати сам історичний український інструмент, тобто бандуру. Одні й друге завдання капеля кобзарів виконує дуже гарно, своє мистецтво поставила на високу висоту і тим причинилася дуже до відсілення старої української традиції. Капеля має намір завітати й до Галичини і дати змогу тутешнім громадянам познайомитися з кобзарським мистецтвом у найкращому виконанні.

Все сказане наглядно свідчить, що українська музична культура там росте і роз-

КАВА ГАГ без кофеїни

є не тільки так само вишайною, як кождий інший різ кави, але ко м цього, як пляхотний тиччик, може найтиса на найчистішій столі. Через усунення кофеїни, а внаслідок з цим процесом чищення кави, досягнуто вибагливий смак і сильно чистий аромат.

вивається, а тому не дивно, що й до співаків, а тим більше оперних, ставлять там значні вимоги.

Зі свого побуту та праці в операх Одеси й Києва виніс я на загальне враження і переконання, що на тій длянці є там не тільки велика творча праця, але й значні мистецькі досягнення. Маю надію, що мені доведеться ще не раз і не два виступати в українській опері та аложити в її розвиток і частину своєї праці.

Чергова конечність.

(Фонд будови.)

Життя, безупинний — раз слабший, раз сильніший — рух, не має таких незмінних законів і форм, які не вимагали б переривань, змін і доповнень у подробицях. Що сьогодні видавалося метою, завтра показується тільки засобом, що сьогодні було недосконалим закінченою ідеєю, завтра стає дрібним, не вистаряючим домаганням. Такі думки насуваються, коли ми заставляємося над тим, чи можна „Рідній Школі“ висувати нові домагання попри дотепершні, не є попри домагання зорганізованої підтримки з боку громадства самої справи виховання. Воно правда: домагання „Рідної Школи“ зростають з кожним роком, ба й з кожним місяцем, бо зростає свідомість маси, а з нею розділяється нові потреби. Але так мусить бути! Це якраз ознака, що ми не тільки живемо, але й розростаємося. На всякий випадок це знов не такі великі домагання, щоб їх не можна здійснити. Бюджет „Рідної Школи“ на цей рік 1,485,954 зод., не такий то вже понад сили народу. Це дає раптом по 20 сот. річно на душу, чи там по 1 зод. річно на українську родину. Сама українська інтелігенція є в силі легко покрити цей бюджет, не закладаючи навіть аських маскард, на які чейже ніхто не жаліється так, як на конечність дрібного датку для „Рідної Школи“.

Однак починаю не заходім у ділянку мрій. Треба вперед мати відповідні виховані загал, а шойно тоді розумувати, що ми могли зробити. Однак з децим таки не можна підождати, аж на ті вимірні часи.

Як відомо, весь прибуток „Рідної Школи“, що складається з добровільних датків, якісе ще не увійшли в обов'язковість загалу, йде на біжучі видатки, зязані з удержанням власного приватного шкільництва (інвентар, чинші, платні вчителів), та видатки злучені з обороною повнатового й державного шкільництва. Всяка інша потреба, хоч би й як пекуча, яка вистає поза тим, є не на місці, але прямо паралізує засадничо діяльність Товариства. Та є потреби, які можна вправді деколи пересунути, та не можна їх не познати. От н. пр. деякі наші школи не мають відповідного приміщення. Тягнулося, доки було можна, доки дана школа не розрослася. На шість надходить такий час, що давні приміщення не тільки не відповідають вимогам шкільних приписів, але в найближчій будучості не може бути мови про приміщення тої української молоді, яка до тих шкіль наливає. Нже не кажемо про такі місцевості, де школи розвиваються нормально, а підняти приміщення з льокальних оглядів не дається. Виступає невідхильна конечність будови власних до-

міч у деяких місцевостях на приміщення школи. „Рідна Школа“ свідомо того, що вона не є товариством для згичнення домів, що будова в т першій час, це стояла річ; але трактує саму будову дому, як засіб до здійснення свого завдання. „Рідна Школа“ часом не може тої длянки усунути спомж ряду своїх конечностей. Кружок „Рідної Школи“ у Дрогобичі, удержуючи три приватні школи, мусів розпочати для них величезну будову, яку веде вже понад два роки. Станіславів, не маючи приміщення для своєї приватної, народної і промислової школи, мусів здвинути попереходний будинок (зверху ще не викінчений). Дроговерхолий будинок яворіської приватної школи теж знадвору не викінчений. Повперхолий будинок у Збороні і не сплечений і не докінчений. У Львові, в будинку „Р. Ш.“ при вул. Мокіашського міститься 4 школи, тому назріла конечна потреба вибудувати власний поверховий будинок, якого будова вже другий рік заставовлена, бо Кружок мусить сплачувати довги за дотепершні матеріали. На львівському передмісті Богданівці, роками мукнуть мурі без даху на будинок, в якому має міститися приватна українська школа. Села Свидиця (Яворіщина) і Посерж (Рогатинщина) теж мусили почати будову для своїх шкіл і не можуть докінчити; збирається Жабє будувати дім для своєї шкіл.

Здавалось би, що з уваги на те можна „Р. Ш.“ думати про інші будови. Та ні: чортківським і золочівським школам грозило упадок. Лежайськ мусить мати Захорожу, а щоб її заснувати, місцеві обставини вимагають конечної будови дому. Всіх цих потреб не можна покищо заспокоїти місцевими засобами. Деячі з повітів вже перетяжені. Треба конче акцію централізувати. Головна управа постановила створити окремий фонд будови, шоби не вийзати біжучих впадів, призначених виключно на потреби виховання.

Не зменшуючи датків на ведення й розбудову приватного шкільництва, мусить українське громадянство мати на очах і цю пекучу потребу, якою є фонд будови. Будівельна комісія, зложена з інженірів, буде виготовляти і перевірявати плани з уваги на їх придатність для школи. Фондом буде керувати головна управа, розділюючи його в міру впливу готівки й провіреної потреби. Датки надсилали до головної управи „Р. Ш.“ зазначуючи „Ф. Б.“. Фонд будови буде вестися зовсім окремо від інших рахунків і буде зложуватися у будинках. Датки будуть відповідно зареєстровані, а від 10 доларів у гору й відповідно упам'ятовані. До створення такого фонду зязані смо українське громадянство на всіх українських просторах.

Не тільки всі поодинокі українці, але й всі українські інституції мусять причинитися до створення такого конечного фонду в міру своєї спроможності і своїх засобів. Мусимо не тільки творити приватні школи, але й уможливити наші молоді кооперати з них. Воно і не буде так важко, коли будемо мати на думці, що тільки одна є правильний і певний шлях, яким повинен наріз іти до своєї великої мети, а це шлях невиспучої й зорганізованої праці.

Хто покладе першу цеглину?
Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові.

Організаційний рух.

Віче Українського Нац. Дем. Об'єднання в Теребовлі.

Теребовля, день 23. 11. 1927.

Вчора пережили ми великий, важкий день. Для 22. п. м., в полудне просторі сая „Прогреси“ виповнилося по березі нашо народу Теребовельський Віче відкриття о. декан Мокіашський Степан, вказуючи на пагу політичної організації для недержавної нації та засобу належних їй прав. До праядній яче відбуло одногласно о. Мокіашського Степана на голову, громадян Подєдворного Михайла, господаря з Глеманів (Крушельницького Івана, госп. зі Слобідки Струсіського на заступників голову, а гром. Олексюва Михайла, госп. з Волиці на секретаря.

Головний реферат про сучасне положення українського народу під Польшею та про політний завдання Українського Нац. Дем. Об'єднання вголосив депутат Центрального Комітету о. пралат Кулицький Леонтій, зі Львова. Про земельну реформу і стан земельної справи на зах.-українських землях говорив дуже переконуючо і приступно др. Залатиний А. адвокат з Теребовлі. В ожважній дискусії збирали голод громадян Крушельницький Іван зі Слобідки Струсіського, Заставний Антін з Кропівки, др. Залатиний, Романішин Микола з Теребовлі, Жукевич Антін з Могильної, Юрків Єфрем з Дарахона та інші, що великими доказами і фактами з життя представляли зібраним потребу і доцільність політичної організації, одноким можливою на чисто національній платформі під прпором Українського Нац. Дем. Об'єднання. Попсувалися на нашому вічу свої „мудощами“ також представники польських лівих партій, яких теревні не робили на зібранні ніякого враження, а впаки — скріпили тільки серед української маси переконання, що тільки програма Українського Нац. Дем. Об'єднання промовляє безпосередньо до української душі і чесно вказує нашому народові прямий шлях до кращої будучини. Доказом дійсного настрою зібраних (близько 1000 осіб) були одночасно приняті резолюції, в яких віче признає одноким українською національною партією тільки Українське Національно-Демократичне Об'єднання, визнає всіх зібраних українців поголовно вписуватися в члени партії, протестує проти колонізації, домагається розділу землі виключно між автохтоном українське населення, а далі приєднанні конституційних прав на полі саморегування, віддачі українського шкільництва в українські руки та ін. По відсіненні національних і спільних прав зборів, задріті до дальшої негавгазуючої м ммент боротьби за слушні права та краще долю народу понесли відомості про те, що чудя під усі стріхи Теребовельщини.

Присутні.

Тихе свято.

Трицятиніття читальні „Прогреси“ в середмісті Львова.

В неділю, 27. лютого п. р. відбувся салі „Сокола-Батка“ скроний ювілей трицятиніття існування читальні „Прогреси“ в середмісті Львова. На святкування аложилися: спіли студентського твору, реферат голови читальні о. Василю і приняті: В святі взяло участь не дуже то багато львівських громадян, особливо мало було між учасниками української інтелігенції. Голова читальні відгортав і

Др. І. Свенціцький.

3)

Музеї і книгозбірні сучасної України.

(Продовження.)

З одною з таких спроб в музейному будівництві стр часмося в Харкові у т. зв. *Музею соціальної культури і Словородинського Музею*. Соціальний музей має дати змогу глядачеві прослідити розвиток людини у зв'язку з усім світом живої природи, тож від зародку людини, через провіи життя у здоров'ю і хоробі (особливо соціальній — зарази, сухоти, полові недуги), та через суспільно економ чні взаємини клас — визискуючого павства і вианскуваного сільсько-робітничого пролетаріату. Але спроба ця випала, як неважко і так неестетично, що не диво, коли її не вважали за вехати. Інакше не могло статися, коли всі безмірні жертви людства в постійній його боротьбі за здійснення кляча „рівне добро для всіх“ дотепер не вдали довести навіть до найдрібніших успіхів, коли розвигт життя одних вимагає хочби повільної смерті других (дти-родителі), ситі-голодні, з кутом-без кута даху, радісні і веселі, сумні і в журі, сміх одних — сльози других, сила одних — смерть других, та коли у житті одиниці є стільки найріж-

ніших помотань, що навіть годі придумати їх усіх і теоретично унормувати. А в соціальному музею дійсно належалоб усьому тому дати й найти належне місце та образ.

Може найкраще відповіли на це питання соціального типу музейного будівництва збірні *Сковородинського Музею*. Простора сая, яких 22 м. довжини і около 14 м. ширини, освітлена з двох боків рядом великих вікон, виповнена зразками найпростіших приладів сільсько-рільничого життя і людодового мистецтва та ніжним переломленням отсього життя в малюнках незвичайно плідного Сергія *Васильківського*, що свою Україну красками оспівав, — ось головне тло і переважний характер цього музею. До того одна-друга стінка з легендарно-побутовими малюнками людодових мистів — Мамая, ярмарку, храму, дрипка, весілля, та стінки з портретами діячів Харківщини, куток Сковородини і витрини з першими рідкими виданнями українського письменства — ось і весь зміст музею. І він притягає дуже багато гостей, видців, головно з робітництва й селянства, бо в ньому дійсно дуже багато інтересного, особливо при умілому і живому промові. Вибагливий музейолог-теоретик назве цей музей українською кунсткамерою давнього типу XVIII. в., але свідомий завлаць хвилі суспільних

добачить в ньому один із кращих засобів українізації, себ-то національного освідомлення Харківщини.

Через пливкість поглядів на музейну справу деяких кругів державних чинників у самому Харкові найбільше потерпів *Музей Українського Мистецтва*, представленого збіркою кераміки і килимарства та іконами і церковною різьбою б. Епархіяльного Музею (переважно XVII.—XVIII. в.) і прекрасними іконами б. Волинського Музею з XVI.—XVII. вв. Цей музей уже втретє переноситься, щоб увійти в рамки теоретично придуманої цілості соціального музею. М ж тим люддова частина збірок цього музею аж просить у Сковородинський Музей, а церковна, розміщена по школах, родам і вікам, могла би створити в майбутності з людодовими малюнками Сковородинського Музею прекрасний відділ середньовіччя українського мистецтва. Осібно повинна би стати колись у Харкові галерея новітнього мистецтва, в якому твори українських мистів повинні б зайняти найбільше місця.

Найкраще враження одноцілості й багатства збраного матеріалу, систематичного опрацювання і приміщення робить *Холодківський Археологічний Музей*, відомий давно з опису в „Трудах XII. Археолог. Съезда“ 1902 р. Хоч як одноманітний й сію виступає на перший по-

гляд усе зібране тут добро камінних орудій, черепя і горшків, черепя кістяків з могил, то все таки — це не погребення у колоді Торка, або нові нахідки з розкопів Біля Харкова часів Золотої Орди з привадами осідло рільничого життя — серпом і жорнами, проливають світли світла на минуле України, що в ньому можна кожному дуже багато навчитися.

Спробу суцільної систематизації збірок переведено і в Києві у *Всесоюзному Історичному Музею ім. Шевченка*, який по смерті Биліш вського веде Винницький. Цей музей перейшов у своїй галерії новітнього мистецтва до системи суцільно — індивідуальних виставок, які знав б в Біляшівський, але для сучасної системи треба було в часті занути, вчати амітати повістіні вистави деяких інших відділів, постаратися навіть значний коштом за відповідне тло аистави на якому аловні розвинулася би і ярко виступила краса виставового мистецького твору.

Найкраще зладжено ці спробы в виставці українського мистецтва XV—XVIII ст. з 1925 р. і виставці *Графика російного Юлія Нароура* 1926 р.

(Продовження буде)

Тернопіль. (*Посаганця радикали по Товариство Кредитове*). Істнує від 28 липня Пов. Тов. Кредитове в Тернополі, найзасібно українська кредитова кооперативна на Поділлі, від двох літ стає а предметом атаків горстки тернопільських інтелігентів-радикалів, що забажало кооперативу взяти виключно у свої руки. Кілька останніх загальних зборів були видовищем авантур і буч, які вели радикальні інтелігенти, головно д-р Лисий д-р Ладика. Ші публичні виступи тернопільських радикалів вносили замішання огорчення між селами та підкопували йовіря до інституції, котру радикальні крики міяли з болотом. Завдяки працям демагогів на селі ширилась деморалізація і дезорганізація, що творили приготу почув з одної сторони для комуністичної агітації а з другої для майбутнього рухуства, як природного наслідку радикальної демагогії. Та яке верником радикальної нахабності були заг. збори Пов. Тов. Кред. дня 23 червня 1926. На ці збори, а яких брали ще участь і передсідники, ени, радикали привели свою бойвку, здешненьшя нечлени і терором хотіли перепервати їхню діяльність і ввійти до управління. На свої внески і виброти свого управу. Наманду д-ра Ладика, д-ра Лисого і д-ра Ладика повести на салі крик і буча, бо адикали не хотіли згадувати, щобі головизбори проф. Івана Боднар провіря, хто присутній а чимом, а хто ні. Кожа-раді-

диками не переставали робити бучу, голова проф. Боднар розказав збори і разом з членами надзірної ради, управи і загальною членів покинув залу наради. На селі лишилися радикальні крикунки зі своєю боївою, в значній частині нечлени кооперативів, і вони на внесок д-ра Лазаря отворили нові збори, на яких «відкидали» шістьох членів надзірної Ради і вибраних до ради д-ра Лисого. Вибрано також нову управу, зложеною виключно з самих радикалів: д-ра Степана Бонковича, д-ра Олександра Олійника і д-ра Луки Онуферка як членів та д-ра Степана Чумака і бучу, жандарма Івана Кузена як заступників. З шестиденного гуртка радикалів-інтелігентів лишилися напів без уряду тільки сам д-р Лазаря. Нова управа внесла подання в справі заперечування, але око. суд ухвалив 14. VII. 1926 тому жаданню відомості тому, що збори, де «вибрано» управу, були неформально скликані й неважкі. Проти цього внесли рекурс і апел. суд змінив постанову око. суду рішенням з 20. листопада 1926, посилаючись зареєструвати чому управу. Це рішення апел. суду неважко оспорено шляхом ревізійного рекурсу перед найвищим судом і треба прийняти, що найвищий суд прихильно в силу першій постанові око. суду в Тернополі з 14. липня 1926. На основі цього рішення апел. суд в Тернополі зареєстрував нову управу, проти чого давня управа внесла рекурс, при чому око. суд перший раз перевірив точні доходи, що до перебігу заг. зборів з 23. VI. 1926. Не порозумівшись з надзірною радою, самозванця управа дня 25. листопада 1926 об'їхала урядовців, бо урядуючий член управи о. Вол. Громицький мусів перед наполегливими і нові члени самовільно та хапачами взяли ключі від каси і шаф та зачали урядувати. Тогож самого дня ввечерю зішлася надзирна рада в комплекті й одногласно рішила сусидувати самозванцю управу на основі § 28 статуту і того дня іменувала тимчасову управу в складі старої, себто о. Вол. Громицького, д-ра Степана Барана і міщанина Семена Семківського, визначуючи рідночасно заг. збори на 25. грудня 1926. Це рішення надзірної ради передано на письмі й особисто самозванцю управі і вказано її передати урядуючому до рух тимчасової управи, чому радикали відмовили. Тоді надзирна рада віднеслася до око. суду в справі заперечування тимчасової управи і введення її в урядовання. Око. суд в Тернополі рішенням з 4. грудня 1926 зареєстрував тимчасову управу, але відмовив жаданню примусового введення її в урядовання. Проти реєстрації внесли самозванці рекурс, а надз. рада при тім, точки рішення і апел. суд постановою з 18. січня 1927 відкинув рекурс самозванців, а углядаючи рекурс надзірної ради і припоручив око. суду в Тернополі ввести в урядовання тимчасову управу примусовим шляхом, коли самозванці не уступлять добровільно.

Повищу постанову апел. суду доручено сторонам 27. січня і коли поезидія надз. ради разом з членами тимчасової управи тогож дня через полудень прийшла до льокалю кооперативу, застала льокаль замкнений на залізні штаби, а приватно довідався, що самозванці добровільно не уступлять. З уваги на те надз. рада в п'ятницю 28. січня ц. р. внесла подання до око. суду про примусове виконання правосильної постанови апел. суду. Око. суд порішив справу по думці внеску і поручив повітовому суду в Тернополі безпосередньо передати виконувати і введення в урядовання тимчасової управи. В суботу 29. січня ц. р. явився в льокаль кооперативу стар. суд. офіцій Герцог в товаристві членів надз. ради і тимчасової управи і зажадав від понсупних членів самозванчої управи передачі каси, ключів, книг і т. д. Самозванці відмовили, а д-р Бриквич остаточно замкнув вертгаймівську касу і шафи і ключі скочав до кінців. Присутні д-р Олійник і д-р Онуферко протокольно викликали пов. суд і око. суд в Тернополі та апел. суд у Львові зі всіма органами від виконання екекуції у даній справі, а то мимомо з причини сторонності тих усіх судів і їх органів, чим очевидно тільки себе осміїли. Тому, що в екекуційній постанові через помилку пропущено назви д-ра Бриквича, на разі того дня на заарядження екек. суду д-ра Коха, що був на місці особисто, адежано екекуцію, а тільки при допомозі слюсаря отворено шафи і списано інвентар.

В понеділок 31. січня ц. р. екекуція відбулася далі, при чому д-р Бриквич ніяк не хотів видати ключів від каси, тому її об'їхав величезним ланцюхом й опечатав. В міждзвіччя з уряду справлено екекуцію і д-р Бриквич в четвер 3. лютого ц. р. нарешті видав добровільно ключі від каси, котрі відкрито в присутності ст. офіц. Герцога і відано протокольно урядуючій тимчасовій управі. Одиаче на тому не кінець. Радикали виступили з цілою низкою процесів в око. суді в Тернополі проти Пов. Тов. Кред. і гак д-р Лисий вніс процес про уневаження загальних зборів з 29. грудня 1925; самозванця управа через д-ра Олійника прогн. о. Волод. Громицького і д-ра Івана Якимчука про видачу книг до Сд. Із 303/26, що тепер слюсачає і д-р Онуферко про уневаження загальних зборів з 25. грудня 1926 до Сд. Із 4/27.

Зазначуємо, що як давня управа, так і надзирна рада не бажали й не бажують роздору та неважко в кооперативному товаристві партійної політичної боротьби і хотили справу поладати компромісом, відступаючи радикалам два місця на всіх

7 в надзірній раді й одне місце на всіх три в управі під умовами, що радикали негайно мають заперестати боротьбу проти Пов. Тов. Кред. Радикали на це не пішли, жадаючи для себе двох місць в надз. раді і двох місць для кооператива, де були певні переверти своїх одноумців — отже фактично більшість і такої скомінованої більшості в управі. Не помогло навіть особиста інтервенція голови Рев. Союзу інж. Павличковського, що з цією метою прибув на заг. збори 25. грудня 1926. Всі зусилля до компромісу розбилися, збори з 25. грудня скінчилися в лійсності на ніч, бо вибраної управи не нестеровано.

На день 3. березня, годину 12 в пол., скликав надз. рада нові заг. збори в цілі затвердження нової управи й вибору одного члена надз. ради. Тернопільські радикали розвинули тепер шалену агітацію в повіті і відгрозуються, що спровадять тисячі селян на збори, що силою розженуть дотеперішню надзирну раду і пропонують нову управу. Пустили м. ін. в рух брехню і клевету в роді тої, що, мовляв, надз. рада й управа сховали 250 000 золотих з фондів кооперативу на виборчі цілі УНДО і погрожують усім хлопським парламентам і хлопським самосудом.

Надз. Рада, хочаби положити кояй дальшій «акції» кількох докторських очадкухів, що свідомо в партійному засіданні ділають на школу Пов. Тов. Кред., на свою засіданні 17. лютого ц. р. виключила їх всіх як членів кооперативу та повідомила їх про це порученням листом. Вичеркнемо також і всіх, що їх прийняла самозванця управа, а які були або фаміліантами тернопільських радикалів-інтелігентів, або їх однопартійцями і ті всі у зборах не мають права брати участі. Справді членів має тепер Пов. Тов. Кред. триста кількадесят і вони повинні явитися на зборах, а передовсім всі інтелігенти з Тернополя й околиці, та не допустити до того, щоб затрюмфували брехня і палка. Однодушний фронт проти демагогії і партійництва в економічному житті цілого національно свідомого українського громадянства Тернопільщини може врешті прозримувати радикальних загорілиць, а тоді прийде нагода й пора до згоди і компромісу та спільної згідливої праці в установах Пов. Тов. Кредитового. Тільки доброї волі, такту й вирозуміння, а цього — на жаль — бракує ще тепер атакуючій стороні.

Всячина.

Оборонці Чапліно. У Відні зібрався на цікаві збори члени нового на-пів правничого т-ва «Справедливість». Метою товариства — боронити родинні права, головю: мужів проти жінок. Перший реферат був присвячений справі Чапліно, як жерти його жінки. Його подружжя, казав референт, є зразком подружжя для інтересу, які використовують головю жінки в Америці. Пані Чаплінова не вдовольняється матеріальною руїною мужа; але ще хоче підорвати його артистичну славу. Збори вислали Чаплінові спонуваючу телеграму. Сила фільми є неабияка! Чаплін у своїх ролях є завжди такий нещасливий, що навіть його адвокати... у Відні є зворушені нещастям його кар'єри. А в дійсності: Чаплін, утративши добру славу в Америці як муж, зможе переїхати в Європу і тут своєю славою артиста ще заробить на життя... яких кілька мільонів річно.

Надв'ятійський дерелет. Італійська преса повна ентузіастичних статей про Пінєда, що перелітав Атлантийський океан. Його кар'єра летуна почалася 10 літ тому. Він був спершу морським офіцером. Згодом, перейшовши до авіації, дійшов аж до становища шефа й штабу. В 1925 р. переїхав літаком 55 000 кіл. з Риму над Аравією, Персією, Індією, Китаєм, Австралією до Японії. Теперішній його лет мав пересічну швидкість 170 км. на годину, а деімо їхав 18 годин. При останньому поворотному перелеті з півд. Америки він упав відчас бурі у море, але його спас бразильський кружляк. Цей випадок буде причиною спізнєння його перелету.

Нові книжки й видання.

Журнали:

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Ч. 8. з 23. лютого. Зміст: Збудуємо нових членів! Чи варто комусь вати (лучити разом) селянські землі? Пам'ятаймо — й сповним наш обов'язок. Чого вони не пробують? Для збільшення повноти управи тютюну. Мишенька кооператива в 1926 році. Свято Кооперативу 3. Волині. Правне положення та податкові тягари кооператива. Хліборобство. Всячина.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Ч. 4. з 15. лютого. Зміст: Інж. Б. Володосенка: Доля села в руках господарської організації селян. Д-р В. Сіменюк: Треба розплющити очі. Значіння доброго зерна на засія. Господарка з земною досткістю на весну. М. Творило: З царства природи. Як треба обходитися з обирком. Б. Волинський: Покридані діти господаря. П. Баранський: Вихід молодозника. Годівля дробу. Правний порадинок. З Волині. Добрі ради.

СІЛЬСЬКИЙ СВІТ. Ілюстрований господарський часопис. Ч. 2. — 15. січня, рік V. — 1927. Зміст: Новини. Як зарадити собі господар в асиль та його жінка Параска. Агр. Гр. Керницький. Розмови про скотарство. Дещо про допомогу при неприяльних ворадах. Агр. Р. Яша. Корова, що

телиться в осени, ніби два рази телиться. Українські назви та вирали, що вживаються в скотарстві. — V. Собака. Рет. Лік. В. Королів-Старий. Закладаймо люцерну. Агр. Ю. Рудич. Новий спосіб домашнього виробу вина. Д-р Ст. Лмоховський. Про квітничок при хаті. М. Бардега. Перевертаймо неспієсть курей. З практики для практики. Правничі поради. Вістки з місць. Ріжні вісти.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ, часопис українського пласу. Ч. 2. 15. лютого. Зміст: У пластовій «мандраїці до успіху». Ордине Перо: Не про білих дітей бетону. Едгар По: Золотий жук. Олень і записника ст. пластуна. Як самому зробити лук. Дещо про філіялелю. Про канадський гокей. З пластового світу. З нашого життя.

ДУХОВНИЙ СІЯЧ, церковно-народний ілюстрований тижневик. Варшава. Видання синоду православної церкви.

НАША ЗЕМЛЯ, літер.-суп. політ. журнал. Ч. 1. 15. лютого 1927. Ужгород. Редактор В. С. Гренджа-Донський.

SLOVANSKY PRILEHED. Ч. 2. Прага.

PRZEGLAD POLITYCZNY. — czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Rok IV. Tom VI. Zeszyt 1-2. Warszawa. Styczeń-luty. 1927. Treść: Stefan Litauer: Chiny w walce o wyzwoleńie; Julian Makowski: Koncepcje europejskie w Chinach; Jan Grzymała Grabowiecki: Stosunki międzynarodowe Turcji; Kronika zagraniczna; Kronika bibliograficzna; Bibliografja.

ОПОВІСТКИ.

Дня 5. березня 1927.

ВЕЧЕРНИЦІ „ЧЕРВОНОЇ КАПНИ“ у компатах Т-ва „Бесіди“.

Поіменні запрошення видається лише при вул. Руській ч. 18. І. 1616 1-2

Хореографічна студія М. Гонтара. Вписи на курс ритмічних танків продовжені до 8. березня в салі „Лугу“, Коперника 5. партер на право, в подвійно від 4—5 попол. 1627 1-1

Важне для ОО. Катехитів львівських. Практична лекція з науки релігії о. Юліана Дзеронича в школі вправ держ. учит. семіні. відбувається в середу, 2. березня 1927 о год. пів-десятої. Будинок дух. семінара від вул. Сикстуської. 1614 1-1

ДРІБНІ ОГолошення.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ** **ПЕРЛОВИ** Ігнатович Львів. 956 76-7

ФАБРИКА „Фортуна Нова“, Львів Кордешького 23. пошукує іспитового, досвідченого палача слюсаря, який рівночасно розумів би добре на машинах і електротехніці. 1605 2-2

ДІРІГЕНТА для заложення хору потребує негайно Уряд парохіальний Підпечари п. Тисьмениця. 1619 1-2

ШКЛЯРСЬКА Робітня Б. Стельмахів 28, Линодого 3. Рами, оправ, обривів і зеркал по найнищих цінах 1617 1-5

РУТИНОВАНИЙ в провінційній практиці канд. адвокатури глядає місця з 1. квітня. Зголошення Союз українських адвокатів Львів, вул. Руська ч. 3/1 (Канцелярія д-ра Ганкевича). 1626 1-3

АДВОКАТ близько Львова прийме рутинованого коопієнта. Листи з особистими датоми до Адмі. „Діла“ під „коопієнт“. 1609 1-2

ОГолошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст надуг парів, серця 1458 і жонудка 19-20

Д-р ФЕЛІКС ГАН Львів, Городецька 46. Тел. 834. Пересітлення Рентгеном.

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта

Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II. Пльомбування й вижимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пациєнтів з провінції полагоджуються в майкорошному часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 1625 Полекши в сплату. 1-5

ЕЛЕГАНТНІ рами до образів поручає найдешевше Фрухс, вул. Краківська ч. 17.

ТЕХНІК візьме лекцію у Львові або в околиці при заліз. стації тільки за удержання. Зголошення до Адм. Діла для М.С. 1579

Звідомлення Дня 19. II. 1927

Промислове Заведення Йосифа Журовського

Львів, вул. на Блоні ч. 12 :: Тел. 26.44 :: урухомлює

ВІДДІЛ ДЛЯ ВИРОБУ МУШТАРДИ

яку поручає в добірній якості. Солідних агентів пошукується. 1-3

Фортеляни, Панина, Фісгаріоні
ДІШЕВО І НА РАТУ
Шинки до диспозиції.
Конрад Кайніс
Львів, Коперника 16.
Телеф. 70-45 1013 1-3
Тільки перші фабрикати.

!! ПАНЧОХИ !!
Півшовкові по зод. 2-50
Шовкові І-а 3-30
Шкарпінки ниткові 0-80
шюки, в десені 1-70
продає анала з дешевости перевагою 1613
енна фрма 1-3
Товаровий Дім „БЕРГЕРА“
Львів, пл. Тарбунальська 1, тел. 29-70

ВЖЕ приймає замовлення на весільний і літній сезон 1618 1-2
Кравецька Робітня Український Інавалідів
у Львові, вул. Софії ч. 25.
Матеріали по гуртових цінах у робітні

1620 **ФІРМА** 1-3
І. ДРЕКСЛЕР І СИНІ
пл. Капітульна 2.
перероблює і покращує найдомашніші
В 24 ГОДИНАХ
КОВДРИ І МАТЕРАЦИ

ЛІТЕРАТУРНА НОВИНА!
Накладом „Групи Української Національної Молоді“ в Празі друкується велика воєм ОЛ. БАБІЯ

Гудульський Курінь.
Цей твір, — апофеоз Української Галицької Армії і поетичний образ наших звольних змагань рр. 1918—1920.
Обгортку рисував артист-малер Микола Бутинський. Книжка має 150 сторін друку на гарному папері. Ціна книжки 3 зод. з в Польщі, 10 кч. в ЧСР, 40 цт. в Америці. Замовляти на адресу адміністратора видання: **Vladimir Martynec, Radošín, Praha, villa p. Ječka, C. S. R.**

ЖУРНАЛ
ВЗОРІ
КРОЇ
МАНЕКІНИ
Р. ЛЯНДАУ Львів,
Чарнецького ч. 9

Глухота вилічима.
Феноменальний винахід „**ЕУФОНІЯ**“ задемонстрований спеціалістам. Самі влічтеся дома з притупленого слуху, шуму і виліку з ушей. Численні подяки. Пошлючу брошуру висилає даром на бажання „**ЕУФОНІЯ**“
Лішки під Краковом

ТАКАЦЬКІ ПРИЛАДИ, Володимир Завалько
Панчонини Іелі і до ручних робіт. Штук 1611 до лєну

М. ВЛАЖКОВСЬКИЙ
Лодзь, вул. Жеронського 23.

Конкурс 1615 1-1
Жіноча Кооператива „Труд“ в Тернополі пошукує завідувачку до кравецької робітні. Першенство мають кооперативні сили. Крім платів, службовців. Зголошуватись до 15. III. в Р. мешканця. Зголошуватись в Тернополі на адресу п. Амалії Постригач в Тернополі, вул. Мішкєвича 29. УПРАВА

Ширіть наш часопис!